

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume: 19 Issue: 2 Year: 2022

Investigation of basic psychological needs of leisure time of Faculty of Sport Sciences students in terms of some variables

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman temel psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi

Murat Özmaden¹
Burçin Ölçücü²
Gökhan Dokuzoğlu³
Ali Çevik⁴
Muhammed Ömer Eren⁵
Hakan Yaylı⁶

Abstract

Objective: In this study, the basic psychological needs of sports sciences students at leisure time were analyzed in terms of certain variables. The population of the study is the students from the faculty of sports sciences.

Method: The questionnaire which was used to collect the related data in the study consists of two parts. The personal information form created by the researcher, and in the second section, Basic Psychological Needs Scale in Leisure Activity (BPNSLA), which was adapted into Turkish by Güneş (2019), developed by Vlachopoulos and Mchailidou (2006) was used. Statistical analysis was performed on the obtained data using the SPSS 25.0 package program. A Mann Whitney U test was applied for binary variables, and a Kruskal Wallis H test

Özet

Amaç: Bu çalışmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin serbest zaman temel psikolojik ihtiyaçları bazı değişkenler açısından incelenmiştir.

Yöntem: Araştırmada ilgili verilerin toplanması için kullanılan anket iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgiler formu, ikinci bölümde Vlachopoulos ve Mchailidou (2006) tarafından geliştirilen Güneş (2019) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Serbest Zaman Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25.0 paket programı kullanılarak istatistiksel analiz yapılmıştır. İkili değişkenler için Mann Whitney U testi, ikiden fazla değişkenler için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular

¹ Doç. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, muratozmaden@yahoo.com Orcid ID: [0000-0002-5913-6653](https://orcid.org/0000-0002-5913-6653)

² Prof. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, burcinolcucu@hotmail.com Orcid ID: [0000-0003-0140-6451](https://orcid.org/0000-0003-0140-6451)

³ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, dkzqkhn_1988@hotmail.com Orcid ID: [0000-0001-5407-4927](https://orcid.org/0000-0001-5407-4927)

⁴ Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, alicevik1020@gmail.com Orcid ID: [0000-0002-3664-6626](https://orcid.org/0000-0002-3664-6626)

⁵ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, momer54@hotmail.com Orcid ID: [0000-0003-1696-5125](https://orcid.org/0000-0003-1696-5125)

⁶ Balıkesir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, yaylihakan@hotmail.com Orcid ID: [0000-0003-0882-5931](https://orcid.org/0000-0003-0882-5931)

was conducted for more than two variables. The findings were statistically tested with significance level of $p < 0.05$.

Findings: The scores on the participants' Basic Psychological Needs Scale in Leisure Activity (BPNSLA) scale, show that they are generally high in scale totals and sub-dimensions. According to the analysis conducted between the participants' leisure time psychological needs and gender variable, there is statistically significant difference in the autonomy sub-dimension, in the average scale and all sub-dimensions at department variable, in the sub-dimension of association at the class variable, and in the average scale and all sub-dimensions at the leisure time evaluation variable ($p < 0.05$).

Conclusions: It has been determined that student's participation in leisure time activities is related to the satisfaction of their psychological needs.

Keywords: Sports Science Faculty, Student, Free Time, Basic Psychological Needs.

istatistiksel olarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ile test edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların Serbest Zaman Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği puanlarına baktığımızda ölçek toplamlarında ve alt boyutlarında genel olarak ölçek puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan analiz sonucu özerklik alt boyutunda, bölüm değişkeninde ölçek ortalama ve tüm alt boyutlarında, sınıf değişkeninde ilişkili olma alt boyutunda ve boş zaman değerlendirme değişkeninde ölçek ortalama ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılım sağlamanın psikolojik ihtiyaçların giderilmesi ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Bilimleri Fakültesi, Öğrenci, Serbest Zaman, Temel Psikolojik İhtiyaçlar.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Teknolojinin gelişmesini ve kentsel nüfusun artmasına yol açan sanayileşme, toplumda eğlence ve serbest zaman talebini önemli ölçüde geliştirmiştir. Boğucu kent yaşamının ortaya çıkması sonucunda, serbest zaman bir yenilenme aracı olarak görülmüştür (Dereçili, 2021). Bu durumdan dolayı bireyler, iş yaşamlarından ve gündelik problemlerinden kendilerini uzaklaştırabilmek için serbest zaman etkinliklerine yönelmektedirler. Serbest zaman, insanların sosyal ve kişisel ilişkilerinin gelişmesinde de önemli rol oynamaktadır (Ayhan ve ark., 2018; Iwasaki, 2017). Aynı zamanda serbest zaman aktivitelerinde, kişiler özgür bir şekilde ve alternatifli olarak seçim yapabilmektedir (Leitner ve Leitner, 2012). Başka bir deyişle serbest zaman; insanın kendini rahatlatması, eğlendirmesi ve geliştirmesi için yapılan işlevsel bir harekettir. Ayrıca yaşamdaki bütün olumsuz durumlara karşı yapıcı bir duruş sergilemede aktif rol oynamaktadır (Gürbüz ve Henderson, 2013). Kişiler yaşamları boyunca aktifliği sürdürebilmek amacıyla kendilerine yarar sağlayacak programlar aramaktadır (Marcus ve Forsyth, 2003). Bu programları uygulayarak kendilerine motivasyon kaynağı oluşturabilmek için de serbest zaman etkinliklerindeki kültürel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları kullanmaktadır (Spracklen, 2011). Serbest zaman etkinliklerinin psikoloji üzerindeki olumlu etkilerine ilişkin araştırma sonuçları incelendiğinde kişilerin harekete geçmesinde motivasyon ve ihtiyaçların önemli olduğu görülmüştür (Hayosh, 2017; Joseph ve Southcott, 2019; Kim ve Park, 2018; Merelas-Iglesias ve Sánchez-Bello, 2019). Çünkü serbest zaman etkinliklerinde elde edilen motivasyon, insanların davranış niyetlerinin belirlenmesine yardımcı olmaktadır (Iwasaki ve Havitz, 2004). Bu bilgilere ilaveten; kişilerin serbest zaman etkinliklerinden sağladıkları yararlar serbest zaman ve yaşam memnuniyetlerini de arttırmaktadır (Alanoglu, Isık ve Ayhan, 2020; Chen ve ark., 2013; Eskiler, Yıldız ve Ayhan, 2019; Yang ve ark., 2012). Dolayısı ile serbest zaman içerisinde karşılanan temel psikolojik ihtiyaçlar, bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığının istendik yönde

gelişmesini sağlamaktadır (Reeve ve Jang, 2006; Adie ve ark., 2008).Bireylerin ihtiyaçlarının bir sınırı yoktur. Çünkü zaman içerisinde sürekli yeni istekler ve ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Dolayısı ile gereksinimler giderildikçe istekler devam etmektedir. Bu durum, bireyin doğal yaşamdaki sosyal hedeflerini giderme ile ilgilidir (Bayraktar ve Kuru, 2007; Başkan, 2020). Self-determinasyon teorisine göre, psikolojik iyi oluşu teşvik etmek ve sağlıklı gelişimi güvence altına almaktadır (Levensen, 2012). Temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını etkileyen unsurların başında çevre ve özerk motivasyon gelmektedir. Temel psikolojik ihtiyaçların tatmini, özerk motivasyonun oluşmasına neden olurken, bunların ihmal edilmesi veya engellenmesi, özerk motivasyon üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olacaktır. Yapılan araştırmalarda, çevre-motivasyon ilişkisinde ihtiyaç tatmininin aracı rolü tutarlı bir şekilde desteklenmiştir (Barkoukis, 2010). Ayrıca temel psikolojik ihtiyaçlar, hür irade teorisinin mihenk taşı olarak görülmektedir. Bu teori, insanoglunun doğumdan ölüme kadar ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için sosyal çevreyi ön planda tutmasının gerekliliğini savunmaktadır (Deci ve Ryan, 2012). Hür irade teorisi üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlar; özerklik, yeterlik ve ilişkili olmadır. Bu üç temel unsurun engellenmesi durumunda kişilerde çeşitli psikolojik rahatsızlıklar meydana gelmektedir (Deci ve Ryan, 2000). Bu bilgiler doğrultusunda; temel psikolojik ihtiyaçlar spor, serbest zaman gibi kavramlar ile incelenmeye başlamıştır. Véronneau ve ark. (2005) üçüncü ve yedinci sınıflardaki 331 öğrenciden oluşan bir örnekleme; üç temel psikolojik ihtiyacın benzersiz katkısını, eşzamanlı ve gelecekteki iyi olma düzeylerini incelemiştir. Okul ve aile alanlarında, her üç ihtiyacın da iyi olma hali ile ilişkili olduğunu ve yeterlilik için psikolojik ihtiyacın özellikle önemli olduğunu bulmuşlardır. Rodriguez (2020) tarafından yapılan bir çalışmada ise serbest zamanlarında yoga yapan bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının tatmini araştırılmıştır. Yoga aktivitelerine bağlı kalan bireylerin üç temel psikolojik ihtiyacı olan özerklik, yeterlik ve ilişkili olma gereksinimlerinin giderildiği görülmüştür. Bu üç psikolojik ihtiyacın spor platformunda karşılanması, bireyin zindelik duygusunu arttıracığı öngörülse de, düşük talep tatmini daha fazla duygusal ve fiziksel tükenmeye yol açacaktır (Adie ve ark., 2008). Bu bilgilerden yola çıkarak; serbest zaman etkinliklerinde katılımı ve devamlılığı sağlayabilmek için kişilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi önem arz etmektedir. Çalışmamızda spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin serbest zaman temel psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Nicel araştırma uygulamalarına göre yaptığımız bu çalışmada Betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırma yönteminde bir durumu ortaya çıkarmak, belirli standartlaragöre değerlendirme ortaya koymak ve olaylar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile yürütülür (Büyüköztürk ve ark., 2014).

2.2. Araştırma Grubu

Çalışmamızın evrenin grubunu Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri, örneklem seçiminde, 2020-2021 yılı Adnan Menderes Üniversitesinde öğrenim gören Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri tercih edilmiştir. Anket uygulaması için uygun zaman belirlenmiş ve katılımcılara Google Drive uygulaması aracılığıyla, oluşturulan formlarkatılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük esasına özen gösterilmiştir. Anket uygulamasında341 katılımcıya ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada katılımcılara uygulanan anket iki bölümden oluşmuştur. İlk kısımda araştırmacı tarafından literatürde taranarak oluşturulan yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, boş zaman değerlendirme gibi katılımcıların demografik özelliklerini ortaya çıkarmaya yönelik araştırmacılar tarafından belirlenen 5 soruluk kişisel bilgi formundan; ikinci bölümde ise Vlachopoulos ve Mchailidou (2006) tarafından geliştirilen Türkçe geçerlilik güvenilirliğini Güneş'in (2019) yaptığı Serbest Zaman Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği toplam 3 faktör ve 12 sorudan meydana gelmektedir. Ölçek 5'li Likerttipi derecelendirmeye sahiptir. Özerklik, yeterlik ve ilişkili olma şeklinde 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma bulguları, SPSS 25.0 paket programı ile yapılmıştır. Analizde değişken sayısı da göz önünde bulundurularak üçten az değişkenlere Mann Whitney U testi, üçten fazladeki değişkenlere Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde araştırma verileri doğrultusunda istatistiki bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenler

Değişkenler		f	%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	165	48,4	341
	Erkek	176	51,6	
Yaş	18-19 yaş	64	18,8	341
	20-21 yaş	145	42,5	
	22-23 yaş	86	25,2	
	24 yaş ve üstü	46	13,5	
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	177	51,9	341
	Spor Yöneticiliği	76	22,3	
	Antrenörlük	64	18,8	
	Rekreasyon Eğitimi	24	7,0	
Sınıf	1. sınıf	109	32	341
	2. sınıf	102	29,9	
	3. sınıf	64	18,8	
	4. sınıf	66	19,4	
Boş Zaman Değerlendirme	Spor yaparak	176	51,6	341
	Sosyal etkinlikler	86	25,2	
	Kültürel /sanatsal etkinlikler	10	2,9	
	Diğer	69	20,2	

Tablo 1'e göre örnekleminizi oluşturan bireylerin%21,6'sı erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Kategorize edilen değişkenlerde en yüksek değişkenler; 20-21 yaşındaki bireyler (%32) ve boş zamanını spor yaparak değerlendirenler (%51,6) oluşturmaktadır.

Tablo 2. Güvenirlilik Analizi Sonuçları

SZTPIÖ	,932
--------	------

Ölçeğinin tutarlılığını ortaya çıkarmak için Cronbach's Alpha katsayısına bakılmıştır. Bu analiz sonucukatsayısının 0,932 olduğu ve ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 3. Ölçeğe İlişkin Tanımlayıcı Değerler

Ölçek	Ölçek boyutları	\bar{x}	Ss	N
SZTPIÖ	Özerklik	4,0139	,74062	341
	Yeterlik	3,9951	,77268	341
	İlişkili olma	3,9802	,79784	341
	SZTPIÖ	3,9897	,71824	341

Katılımcıların ortalama puanlarına baktığımızda ölçek toplam puanların ve alt boyutlarında genel olarak yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 4. Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p	Statistic	df	p
Toplam	,084	341	,000	,948	341	,000

Veri setine, uygulanan normallik varsayımı sonucularının 50 kişiden fazla olması sebebiyle Kolmogorov-Smirnov^a testi sonuçları değerlendirmeye alınmıştır. Kolmogorov-Smirnov^a testi p anlamlılık değerlerinin 0,05'den küçük olduğu ortaya çıkmış ve analiz içinnormal dağılımdan gelmeyen testler uygun uygulanmıştır (Tablo 4).

Tablo 5. Cinsiyet Kategorisine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıralar Toplamı	U Değeri	z	P
Özerklik	Kadın	165	182,33	30084,00	12651,000	-2,070	,038
	Erkek	176	160,38	28227,00			
Yeterlik	Kadın	165	177,44	29278,00	13457,000	-1,182	,237
	Erkek	176	164,96	29033,00			
İlişkili olma	Kadın	165	180,30	29749,00	12986,000	-1,700	,089
	Erkek	176	162,28	28562,00			
SZTPIÖ	Kadın	165	179,96	29693,50	13041,500	-1,628	,103
	Erkek	176	162,60	28617,50			

Tablo 5'e göre katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan Mann Witney U analizi sonucu özerklik alt boyutunda anlamlı farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Ortalama puanlara bakıldığında kadın katılımcıların özerklik düzeylerinin erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 6. Yaş Düzeyleri Kategorisine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
Özerklik	⁽¹⁾ 18-19 yaş	64	178,09	2,474	3	,480	-
	⁽²⁾ 20-21	145	177,12				
	⁽³⁾ 22-23	86	163,24				
	⁽⁴⁾ 24 ve üstü	46	156,35				
Yeterlik	⁽¹⁾ 18-19 yaş	64	165,36	6,027	3	,110	-
	⁽²⁾ 20-21	145	185,37				
	⁽³⁾ 22-23	86	154,57				
	⁽⁴⁾ 24 ve üstü	46	164,27				
İlişkili olma	⁽¹⁾ 18-19 yaş	64	157,63	5,559	3	,135	-
	⁽²⁾ 20-21	145	185,42				
	⁽³⁾ 22-23	86	161,69				
	⁽⁴⁾ 24 ve üstü	46	161,55				
ZTPIÖ	⁽¹⁾ 18-19 yaş	64	165,36	3,198	3	,362	-
	⁽²⁾ 20-21	145	181,94				
	⁽³⁾ 22-23	86	160,90				
	⁽⁴⁾ 24 ve üstü	46	163,24				

Tablo 6'ya göre katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile katılımcıların yaş kategorisi arasında uygulanan analize göre ölçek ortalaması ve alt faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 7. Bölüm Kategorisine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
Özerklik	(1) Öğretmenlik	177	179,10	27,478	3	,000	1>3
	(2) Spor Yöneticiliği	76	188,03				2>3
	(4) Antrenörlük	64	115,15				4>3
	(4) Rekreasyon	24	206,25				
Yeterlik	(1) Öğretmenlik	177	180,94	23,144	3	,000	1>3
	(2) Spor Yöneticiliği	76	181,05				2>3
	(4) Antrenörlük	64	119,49				4>3
	(4) Rekreasyon	24	203,25				
İlişkili olma	(1) Öğretmenlik	177	184,41	24,236	3	,000	1>3
	(2) Spor Yöneticiliği	76	179,47				2>3
	(4) Antrenörlük	64	117,02				4>3
	(4) Rekreasyon	24	189,25				
SZTPIÖ	(1) Öğretmenlik	177	182,87	28,161	3	,000	1>3
	(2) Spor Yöneticiliği	76	181,41				2>3
	(4) Antrenörlük	64	113,33				4>3
	(4) Rekreasyon	24	204,25				

SZTPIÖ=Serbest Zaman Temel Psikolojik İhtiyaçlar

Tablo 7'ye göre katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile bölüm kategorisi arasında uygulanan analize baktığımızda ölçek ortalaması ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın ortaya çıkarmak için yapılan Post Hoc analizine göre tüm değişkenlerde Antrenörlük bölümü öğrencilerinin puanlarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon Eğitimi ve Spor Yöneticiliği bölümü öğrencilerinin puanlarından daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 8. Sınıf Kategorisine Göre Analiz sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
Özerklik	(1) 1. sınıf	109	156,50	6,548	3	,088	-
	(2) 2. sınıf	102	189,34				
	(3) 3. sınıf	64	162,57				
	(4) 4. sınıf	66	174,77				
Yeterlik	(1) 1. sınıf	109	154,44	6,357	3	,095	-
	(2) 2. sınıf	102	188,16				
	(3) 3. sınıf	64	173,34				
	(4) 4. sınıf	66	169,55				
İlişkili olma	(1) 1. sınıf	109	149,58	8,258	3	,041	2>1
	(2) 2. sınıf	102	186,28				
	(3) 3. sınıf	64	178,96				
	(4) 4. sınıf	66	175,05				
ZTPIÖ	(1) 1. sınıf	109	152,06	7,032	3	,071	-
	(2) 2. sınıf	102	187,47				
	(3) 3. sınıf	64	172,89				
	(4) 4. sınıf	66	175,01				

SZTPIÖ=Serbest Zaman Temel Psikolojik İhtiyaçlar

Tablo 8'e göre katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile sınıf değişkeni arasında yapılan analiz sonucu ilişkili olma alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan Post Hoc analizi sonucu ilişkili olma faktöründe 2. sınıf öğrencilerinin puanlarının 1. sınıf öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 9. Boş Zaman Değerlendirme Kategorisine Göre Analiz sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Boş Zaman Değerlendirme	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
Özerklik	(1) Spor yaparak	176	185,12	14,038	3	,003	1>4
	(2) Sosyal etkinlikler	86	173,03				
	(3) Kültürel etkinlikler	10	166,15				
	(4) Diğer	69	133,17				
Yeterlik	(1) Spor yaparak	176	189,54	15,692	3	,001	1>4
	(2) Sosyal etkinlikler	86	162,16				
	(3) Kültürel etkinlikler	10	154,50				
	(4) Diğer	69	137,12				
İlişkili olma	(1) Spor yaparak	176	187,23	13,679	3	,003	1>4
	(2) Sosyal etkinlikler	86	167,60				
	(3) Kültürel etkinlikler	10	142,90				
	(4) Diğer	69	137,91				
ZTPIÖ	(1) Spor yaparak	176	188,36	15,946	3	,001	1>4
	(2) Sosyal etkinlikler	86	167,58				
	(3) Kültürel etkinlikler	10	154,55				
	(4) Diğer	69	133,38				

SZTPIÖ=Serbest Zaman Temel Psikolojik İhtiyaçlar

Tablo 9'a baktığımızda ise katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile boş zaman değerlendirme türü arasında yapılan analize göretoplama puanda ve tüm faktörlerde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Farklılığı belirlemek için yapılan Post Hoc analizi sonucu toplam puanda ve tüm faktörlerde boş zamanını spor yaparak geçiren öğrencilerin puan ortalamalarının, boş zamanlarında diğer etkinlikleri yapan katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

İnceleme sonucu katılımcıların ortalama puanlarına baktığımızda ölçek toplamları ve alt boyutları genel olarak yüksek olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan analiz sonucu özerklik alt boyutunda, bölüm değişkeninde ölçek ortalama ve tüm alt boyutlarda, sınıf değişkeninde ilişkili olma alt boyutunda ve boş zaman değerlendirme değişkeninde ölçek ortalama ve alt boyutların tümünde anlamlı düzeyde farklılık mevcuttur ($p < 0,05$).

Çalışmamıza benzer şekilde Güneş (2019) serbest zaman faaliyet şekline göre temel ihtiyaçlardan olan yeterlilik ve özerklik boyutlarında farklılıkların olduğu sonucuna varılmıştır. Serbest buldukları zaman dilimlerinde egzersiz etkinliği gerçekleştiren ve müzikle ilgilenen lisans düzeyindeki bireylerin, benzer zaman dilimine sahip kitap okuma etkinliğini gerçekleştiren öğrencilerden daha yüksek düzeyde bağımsız karar verme ile ilgili psikolojik ihtiyacını karşıladığını tespit etmişlerdir. Spor yapan kişilerin daha fazla hareketli oldukları, zihinsel aktivitesi yüksek, rekabetin getirmiş olduğu ortamları deneyimledikleri aktiviteler gerçekleştirdikleri ve özerklik duygusunda ise bireysel kararlarını kendileri gerçekleştirdikleri için ilgili serbest zaman sırasında özerklik ihtiyacını daha belirgin bir şekilde karşıladıkları düşünülmektedir.

Araştırmadaki cinsiyet değişkeninde özerklik alt boyutu dışında anlamı düzeyde bir farkın olmadığı sonucuna varılmıştır. Oluşan sonuca göre kadın katılımcıların özerklik düzeylerinin erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Bayraktar ve Kuru (2007) kadın ve erkek güreşçiler ile yaptığı çalışmada kadın güreşçiler lehine özerklik ihtiyacının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cihangir (2009) öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeni açısından özerklik boyutunda farklılık gözükmezken ilişkili alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. İnsanların motivasyon seviyesine göre davranışları açıklama ile ilgilenen Hür İrade Kuramında cinsiyet değişkeni açısından temel ihtiyaçlarını karşılama durumunda bir farklılığın bulunmadığı görüşündedirler (Deci ve Ryan, 2000; Wilson ve Rodgers, 2002; Hagger ve Chatzisarantis, 2008). Bu görüşü destekler nitelikte Güneş (2019) Serbest vakit ihtiyacını karşılama durumunda kadın ve erkek bireyler açısından farklılığın olmadığını bildirmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında çıkan sonuçlarda farklılıkların olmasının nedeni farklı gruplarla yapılması, bireylerde psikolojik ihtiyaçların değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılabilir.

Katılımcıların serbest zaman psikolojik ihtiyaçları ile yaş kategorisi arasında uygulanan analize göre ölçek ortalaması ve alt faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmanın bulunmadığı sonucuna varılmıştır ($p>0,05$). Çalışmamıza paralel olarak Çevik (2018), Türk (2013) temel psikolojik ihtiyaçları açısından yaş değişkeninde anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varmışlardır. Bayraktar ve Kuru (2007) güreş hakemleri ile yaptıkları çalışmada yaş artıkça yeterlilik ihtiyacının azaldığı sonucuna varmışlardır.

Bölüm değişkeninde ölçek ortalama ve tüm alt boyutlarda istatistiki düzeyde anlamlı farkın olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0,05$). Farklılığın hangi boyutlar arasında olduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen Post Hoc analizi neticesinde ölçek ortalama ve tüm alt boyutlarda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon Eğitimi bölümünde okuyan bireylerin puanları Antrenörlük bölümünde okuyan bireylerin puanlarından daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Yasul (2016), temel psikolojik ölçeği ve alt boyutları olan ilişki kurma, özerklik ve yeterlilik boyutları bakımından bölüm değişkeninde anlamlı düzeyde farkın mevcut olduğunu bildirmiştir. Antrenörlük bölümünde eğitime devam eden öğrencilerin yeterlilik, ilişki kurma ve özerklik alt boyutlarında pozitif yönde ihtiyaç durumlarını daha fazla karşıladıkları sonucuna varmıştır.

Öneriler

Çalışmamızda kullanılan bu ölçeğin farklı evren ve farklı örneklemelere uygulanması yapılacak olan bilimsel çalışmalara destek sağlaması ve daha geniş bir bilgi birikimi sağlaması açısından katkı sağlayacaktır.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarının farklılık arz etmesinden dolayı çalışma grupları çeşitli bölüm, fakülte ve üniversiteler dahil edilerek araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Adie, J. W., Duda, J. L., & Ntoumanis, N. (2008). Autonomy support, basic need satisfaction and the optimal functioning of adult male and female sport participants: A test of basic needs theory. *Motivation and Emotion*, 32(3), 189-199.
- Alanoglu, S., Isik, O., & Ayhan, C. (2020). The effect of regular recreational activities on adult women's stress, happiness, and life satisfaction levels. *Progress In Nutrition*, 22.
- Ayhan, C., Ekinci, N. E., Yalçın, I., & Yiğit, Ş. (2018). Investigation of constraints that occur during participation in leisure activities by high school students: A sample of Turkey. *Education Sciences*, 8(2), 86.
- Barkoukis, V., Hagger, M. S., Lambropoulos, G., & Tsorbatzoudis, H. (2010). Extending the trans-contextual model in physical education and leisure-time contexts: Examining the role of basic psychological need satisfaction. *British Journal of Educational Psychology*, 80(4), 647-670.

- Başkan, A. H. (2020). The Effect of social media applications in recreative activities of university students. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(1), 135-146.
- Bayraktar, G. (2007). Güreşçilerin psikolojik ihtiyaçları ile atılganlık düzeylerinin bireysel başarılarına etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayraktar, G., Kuru, E. (2007). Güreş hakemlerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 27-39.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Chen, Y. C., Li, R. H., & Chen, S. H. (2013). Relationships among adolescents' leisure motivation, leisure involvement, and leisure satisfaction: A structural equation model. *Social indicators research*, 110(3), 1187-1199.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2009). Öğretmen adaylarında temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve iyi olma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 691-711.
- Çevik, Ö. (2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesi: Iğdır ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ağrı.
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2012). Motivation, personality, and development within embedded social contexts: an overview of self-determination theory. *The Oxford Handbook Of Human Motivation*, 85-107.
- Dereceli, Ç. (2021). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin serbest zaman temel psikolojik ihtiyaçlarının mutluluk düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(2), 82-87.
- Eskiler, E., Yıldız, Y., & Ayhan, C. (2019). The effect of leisure benefits on leisure satisfaction: extreme sports. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21(1), 16-20.
- Güneş, G. (2019). Namık kemal üniversitesi öğrencilerinde serbest zaman motivasyonunun ve temel psikolojik ihtiyaçların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Gürbüz, B., & Henderson, K. (2013). Exploring the meanings of leisure among Turkish university students. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 15(4), 927-957.
- Hagger, M., & Chatzisarantis, N. (2008). Self-determination theory and the psychology of exercise. *International review of sport and exercise psychology*, 1(1), 79-103.
- Hayosh, T. (2017). Engagement is serious leisure as practice for coping with the stress of daily life. *World Leisure Journal*, 59(3), 206-217.
- Iwasaki, Y. (2017). Contributions of leisure to "meaning-making" and its implications for leisure studies and services. *Annals of Leisure Research*, 20(4), 416-426.
- Iwasaki, Y., & Havitz, M. E. (2004). Examining relationships between leisure involvement, psychological commitment and loyalty to a recreation agency. *Journal of leisure research*, 36(1), 45-72.
- Joseph, D., & Southcott, J. (2019). Meanings of leisure for older people: An Australian study of line dancing. *Leisure Studies*, 38(1), 74-87.
- Kim, J., & Park, S. H. (2018). Leisure and health benefits among Korean adolescents with visual impairments. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 13(1), 1435097.
- Leitner, M. J., & Leitner, S. F. (2012). Concepts of leisure. Leisure enhancement, 4th ed. Urbana, IL: Sagamore Publishing LLC, 3-16.
- Leveresen, I., Danielsen, A. G., Birkeland, M. S., & Samdal, O. (2012). Basic psychological need satisfaction in leisure activities and adolescents' life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(12), 1588-1599.
- Marcus, B. H., & Forsyth, L. H. (2008). Motivating people to be physically active. *Human Kinetics*.

- Merelas-Iglesias, T., & Sánchez-Bello, A. (2019). Benefits of leisure in overcoming gender violence experiences: A case study. *Leisure Studies*, 38(1), 15-27.
- Reeve, J., & Jang, H. (2006). What teachers say and do to support students' autonomy during a learning activity. *Journal of educational psychology*, 98(1), 209.
- Rodriguez, R. I. (2020). Effect of 90-min bikram yoga on basic psychological needs among practitioners in the Southwestern United States. *International Journal of Yoga*, 13(1), 73.
- Spracklen, K. (2011). Constructing leisure: Historical and philosophical debates. Springer.
- Türk, S. (2013). Akademisyenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının ve temel doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Véronneau, M. H., Koestner, R. F., & Abela, J. R. (2005). Intrinsic need satisfaction and well-being in children and adolescents: An application of the self-determination theory. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(2), 280-292.
- Vlachopoulos, S. P., & Michailidou, S. (2006). Development and initial validation of a measure of autonomy, competence, and relatedness in exercise: The Basic Psychological Needs in Exercise Scale. *Measurement in physical education and exercise science*, 10(3), 179-201.
- Wilson, P. M., & Rodgers, W. M. (2002). The Relationship Between Exercise Motives and Physical Self-Esteem in Female Exercise Participants: An Application of Self-Determination Theory 1. *Journal of applied biobehavioral research*, 7(1), 30-43.
- Yang, W. C., Chen, K. C., Hsueh, Y. S., Tan, C. P., & Chang, C. M. (2012). The relationship between leisure and well-being in Taiwanese college students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 40(8), 1245-1254.
- Yasul, Y. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

Extended English Summary

The development of technology and industrialization, which led to an increase in the urban population, significantly improved the demand for entertainment and leisure time in society. Leisuretime was seen as a means of renewal in consequence of the emergence of suffocating urban life (Dereçili, 2021). For this reason, individuals tend to leisure activities in order to get rid of their work-life and daily problems. Leisure time also plays an important role in the development of people's social and personal relationships (Iwasaki, 2017). When the results of the research conducted on the positive effects of leisure time activities on psychology are examined, it has been seen that motivation and needs are important for people to take action (Hayosh, 2017; Joseph & Southcott, 2019; Kim & Park, 2018; Merelas-Iglesias & Sánchez-Bello, 2019). Hence, the motivation obtained in leisure activities helps to determine the behavioral intentions of people (Iwasaki & Havitz, 2004). In addition to this information; the benefits that people get from leisure activities also increase their satisfaction with life (Chen et al., 2013; Yang et al., 2012). Therefore, the basic psychological needs that are met in leisure time enable the physical and mental health of the individual to develop in the desired direction (Reeve and Jang, 2006; Adie et al., 2008). There is no limit to the needs of individuals because new demands and needs are constantly emerging over time. Therefore, as long as the requirements are met, the requests continue. This situation is related to the individual's meeting his social goals in natural life (Bayraktar and Kuru, 2007; Başkan, 2020). According to self-determination theory, it promotes psychological well-being and ensures healthy development (Leversen, 2012). The environment and autonomous motivation come first among the factors that affect the fulfillment of basic psychological needs. While the satisfaction of basic psychological needs enables autonomous motivation to occur, their neglect or inhibition will have a negative impact on

autonomous motivation. The mediating role of need satisfaction in the environment-motivation relationship has been consistently supported in the studies (Barkoukis, 2010). Based on this information, it is important to determine the basic psychological needs of people in order to ensure participation and continuity in leisure activities. It was aimed in our study to examine the basic psychological needs of the students attending the faculty of sports sciences in terms of some variables.

The descriptive research method, which is one of the quantitative research methods, was used in the research. Descriptive studies are carried out with the aim of illuminating a situation, making evaluations in line with standards, and revealing the relationship between events (Büyüköztürk et al., 2014). While the population of the research consisted of the students of the Faculty of Sports Sciences, the sample of the study consisted of the students of the Faculty of Sports Sciences of Aydın Adnan Menderes University in 2020-2021. The forms created via Google Drive were delivered to the participants by determining the most appropriate times, and participation was based on volunteerism for the purpose of conducting the measurement tool. 341 participants were reached and 341 questionnaire forms were evaluated for analysis.

The questionnaire applied to the participants in the study consisted of two parts. In the first part, a 5-question personal information form was created by the researcher to determine the information of the participants such as age, gender, department, class, and leisure time; in the second part, Leisure Basic Psychological Needs Scale, developed by Vlachopoulos and Mchailidou (2006) and adapted to Turkish by Güneş (2019), consists of a total of 12 items and 3 sub-dimensions. The Leisure Time Basic Psychological Needs Scale has a 5-point Likert rating consisting of "Totally Disagree" and "Totally Agree". It consists of 3 sub-dimensions: autonomy, competence, and relatedness. The reliability coefficients of Cronbach Alpha internal consistency coefficients, which were made as a result of the adaptation of the scale into Turkish, were found to be 0.88 for autonomy, 0.85 for proficiency, and 0.89 for relatedness.

The research findings in the study were made with the SPSS 25.0 package program in line with the results of the data obtained from the participants. Considering the number of variables in the analysis, the Mann-Whitney U test was used for binary variables, the Kruskal Wallis H test was used for three or more variables, and frequency, percentage, and reliability coefficient calculations were made. The 5% confidence interval was taken as the basis while performing the analysis.

In conclusion, when we look at the Leisure Time Basic Psychological Needs Scale scores of the participants, it is seen that the scale totals and sub-dimensions are generally high ($p < 0.05$). As a result of the analysis made between the leisure psychological needs of the participants and the gender variable, it is seen that there is a statistically significant difference in the autonomy sub-dimension, the scale average in the department variable and all sub-dimensions, the class variable in the related sub-dimension, and the leisure-time evaluation variable in the scale mean and all sub-dimensions ($p < 0.05$).

Finally, It has been determined that students' participation in leisure time activities is related to the satisfaction of their psychological needs.